

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله عليها) شهرستان واوان

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

جایگاه عقل در استنباطات فقهی امامیه

استاد راهنما

سرکار خانم فاطمه محمدی

پژوهشگر

زهرا رجبی

سال ۱۳۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان واران

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

جایگاه عقل در استنباطات فقهی امامیه

استاد راهنما

سرکار خانم فاطمه محمدی

پژوهشگر

زهرا رجبی

سال ۱۳۹۶

تحمیدیه

ستایش برای خداست، آنکه نخستین بی آغاز و واپسین بی انجام ، ستایش برای خداست که خود را به ما شناساند و شیوه سپاسگذاری از خود را به ما آموخت و درهای علم به پروردگارش را به روی ما گشود و ما را به اخلاص ورزیدن به توحید خود رهنمون ساخت.

ستایش مخصوص خداوند بزرگ است که عبادت او موجب نزدیکی به اوست و شکرگزاری از او سبب زیادی نعمت می شود. هر نفسی که پایین می رود، یاری رساننده زندگی است و وقتی بیرون می آید، شادی بخش وجود است. آفریننده ای که پرستیدن اوست سزاوار. دهنده ای که خواستن جز او نیست خوش گوار.

تقدیم

به محضر آفریننده عقل خداوند عزوجل و به پیشگاه مقدس ائمه معصومین علیهم السلام و
تقدیم به محضر آخرین حجت الهی حضرت ولیعصر عجل الله تعالی فرجه الشریف.
و تقدیم به شهدای اسلام و شهدای مدافع حرم که تا ابدیت یاد و راهشان روشنی بخش دلهای
مومنین است.

فهرست مطالب

مقدمه	۱
کلیات تحقیق	۱۱
۱_ تعریف تبیین موضوع	۱۲
۲_ اهمیت و ضرورت تحقیق	۱۲
۳_ اهداف و فوائد تحقیق	۱۲
۴_ پیشینه تحقیق	۱۳
۵_ سوالات تحقیق	۱۶
فصل اول	۱۸
مفاهیم و مبادی عقل	۱۸
۱_ مفهوم شناسی	۱۹
۱_۱ معنا لغوی و اصطلاحی عقل	۱۹
۲_۱ معنای لغوی و اصطلاحی استنباط	۲۲
۳_۱ معنای لغوی و اصطلاحی فقه	۲۳
۴_۱ تعریف لغوی و اصطلاحی حکم	۲۴
۲_ سیر تطور تاریخی استناد به دلیل عقلی در فقه امامیه	۲۷
۱_۲ دوران پیامبر	۲۷
۲_۳ دوران غیبت	۳۰

۳۰	۲_۳_۱ دوره نخست قرن چهارم تا ششم
۳۱	۲_۳_۲ دوره دوم قرن ششم تا سیزدهم
۳۳	۲_۳_۳ دوره سوم قرن سیزدهم تا کنون
۳۶	فصل دوم
۳۶	قاعده ملازمه
۳۷	۱ کلیات قاعده ملازمه
۳۷	۱_۱ معنای ملازمه
۳۸	۱_۳ پیشینه قاعده ملازمه
۳۹	۱_۴ تحلیل قاعده ملازمه
۴۱	۲ ادله قائلین و مخالفین قاعده ملازمه
۴۲	۲_۱ ادله قائلین به قاعده ملازمه
۴۷	۲_۲ اشکالات قاعده ملازمه
۵۹	۳ ملحقات ملازمه
۶۰	۳_۱ احسن و قبح عقلی
۶۳	۳_۲ مستقلات عقلیه
۶۵	۳_۳ غیر مستقلات عقلیه
۶۷	فصل سوم
۶۷	غیر مستقلات عقلیه

۱ مساله اجزاء ۶۸

۱_۱ معنای اجزاء ۶۸

۱_۲ محل نزاع ۶۸

۱_۳ مسئله اجزاء در اصول فقه ۷۰

۱_۴ اجزای مامور به مبتنی بر امر اضطراری ۷۱

۱_۵ اجزای مامور به مبتنی بر امر الظاهری ۷۲

۲ مقدمه واجب ۷۷

۲_۱ تحریر محل نزاع ۷۷

۲_۲ تقسیمات مقدمه ۷۸

۲_۳ تقسیمات واجب ۸۳

۲_۴ شرط متأخر ۸۹

۲_۵ مقدمات مفوته ۹۰

۲_۶ مقدمه عبادی ۹۱

۲_۷ ثمره مقدمه واجب ۹۲

۳ مساله ضد ۹۶

۳_۱ تحریر محل نزاع ۹۶

۳_۲ امر به شی مقتضی نهی از ضد عام ۹۸

۳_۳ امر به شی مقتضی نهی از ضد خاص ۹۹

۴ اجتماع امر و نهی	۱۰۱
۴_۱ تحریر محل نزاع	۱۰۲
۴_۱_۶ عقید مندوچه	۱۰۴
۴_۲ قول حق در مساله اجتماع امر و نهی	۱۰۶
۴_۳ ثمره نزاع در اجتماع امر و نهی	۱۰۸
۵ دلالت نهی بر فساد	۱۰۸
۵_۱ تحریر محل نزاع	۱۰۹
۵_۲ نهی در عبادات	۱۱۳
۵_۳ نهی در معاملات	۱۱۴
فهرست منابع و مآخذ	۱۱۹